

İSLÂM NEDİR?*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Kemâ yebağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ ve senedinâ ve tâci ruusinâ ve üsvetüne'l-haseneti muhammedini'l-mustafâ...*

Çok muhterem misafirlerimiz! Değerli, muhterem kardeşlerim!..

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin selâmı, ihsânı, ikrâmı dünyada, ahirette üzerinize olsun...

Onun seçkin kulu Muhammed-i Mustafâ'sı, Habîb-i Edîbine sonsuz salât ü selâmlarımızı, tahiyat ve ihtiramlarımızı arz ederim.

Çok büyük, çok önemli, çok hayâtî, çok tatlı bir konu üzerinde konuşmak istiyorum: Genel olarak inanç ve inançların en üstünü olan İslâm; İslâm'ın özellikleri, bize emrettikleri, bizim müslüman olarak yapmamız gereken konular üzerinde...

a. En Önemli Konu

En önemli konu din konusudur. Çünkü, öteki konuların hepsi sadece dünya ile ilgilidir. Hattâ dünyanın bir bölümüyle ilgilidir. Meselâ tabiatla ilgilidir, meselâ sıhhatle ilgilidir. Ama din, hem dünya hem ahiretle ilgilidir.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Dünya küçüktür ama, fezâ sonsuzdur, uçsuz bucaksızdır. Aralarında sonsuz büyüklük farkı vardır. Dünya ile ahiret de öyledir. O bakımdan insanın ahiretini düşünen, bahis konusu eden bir mesele elbette, en büyük meseledir. Çünkü sonsuz büyük bir istikbâli ilgilendiriyor.

Bu konu insanlığın müşterek konusudur. Her toplumda bir inanç sisteminin teşekkül etmiş olduğunu dinler tarihinden biliyoruz. Çeşitli şekillerde tasnif edilebilen dinler mevcut... Önce ilâhî dinler ve ilâhî olmayan dinler diye haklı ve büyük bir ayırım yapabiliriz. Bu inançlar incelendiği zaman, insanların çok çeşitli şeylere kalblerini bağladıklarını, inandıklarını ve bize göre, Yirminci Yüzyıl'ın insanına göre garip gelecek inanışların içinde olduklarını görebiliriz.

Meselâ, öküze tapmışlar. Bize komik geliyor, gülüyoruz. Mısırlılar tapmış, Hintliler hâlen tapıyor.

Güneşe tapmışlar. Eski İranlılar tapmış, hâlen Japonlar tapıyor. Şu teknolojide bu kadar ileri gitmiş olan Japonlar... İmparatorları Güneş'in oğluymuş. Gülmeli mi, ağlamalı mı, acımalı mı, teessüf mü etmeli?.. İnsanlık namına, ilim namına, teknoloji namına, Yirminci Yüzyıl namına insan hayret ediyor.

Televizyonda seyretmiştim; kobra yılanlarına tapınanlar var... Tapınakları var, kapısının iki tarafında ensesini şişirmiş kobra yılanları... Tarlalardan kobra yılanlarını topluyorlar, tapınıyorlar. Halbuki yılda bilmem kaç bin tane insan onların sokmasıyla ölüyor.

Hititlilerde ve Hindistan'da tenâsül aletine bile tapmışlar.

Bunların ötesinde kahramanlarını putlaştıranlar, elleriyle yaptıkları ağaçlara, taşlara, dağlara tapanlar, çeşitli yıldızlara tapanlar var...

Demek ki, her toplulukta bir inanç sistemi var ama, mühim olan inancının vasfı, kalitesi... Var bir inancı, iyi, güzel, inanıyorlar diyemiyoruz; inancın kalitesi önemli oluyor. Her şeyde böyle...

Meselâ, Yirminci Yüzyıl'ın insanı akli sever, tebcil eder, beğenir, alkışlar. Akil hürmet gören bir varlık... Fakat, dünya üzerinde ne kadar insan varsa her birinin akli var ama, her birinin hareketi güzel hareket değil...

Büyüklerimiz onun için, aklin makbul olanını akl-ı selim diye isimlendirmişler. Her akli makbul saymıyoruz, makbul de değil... Hani Nasreddin Hoca'nın fıkrasıyla söylemek gerekirse:

“—Soğanla yoğurt yemeyi ben buldum ama, ben de beğenmedim.” demiş.

Yâni, insan bir şeyler bulabilir, bir şeyler yapabilir ama, güzel mi, değil mi?..

Sonra zevk var... “Zevkler ve renkler tartışılmaz!” diyoruz ama, yine bir de zevk-i selim var... Olgun bir sanatkârın zevki ile, ilkokuldaki bir çocuğun veya henüz çirak durumundaki bir insanın zevki muhakkak farklı...

His var, hiss-i selim var... Demek ki, inanç var, inancın da tabiî kalitesi güzel olanı, selim olanı önemli...

İşte biz el-hamdü lillâh, dinler tarihini ve muhtelif dinleri incelediğimiz zaman; hattâ hürmet ettiğimiz, taklit ettiğimiz, imrendiğimiz, özendiğimiz milletlerin dinlerini, meselâ Amerikalıları, İngilizleri, Avrupalıları, Japonları incelediğimiz zaman, onların dinlerinde o kadar mantıklı olmadıklarını görüyoruz. Maalesef güleceğimiz gibi, bizim gibi bir terbiye almış milletin kabul etmeyeceği garip ve çocuksu, ayıplanacak, kınanacak inançların içinde olduklarını görüyoruz.

Ben askerlik yaparken, bir general beni makamına çağırmıştı. Kendi birliğinde çalışan bir asteğmen olarak değil de, İlâhiyat Fakültesi'nden doçentlik payesini almış bir kimse olarak, lâyük olmadığım iltifatı gösterdi.

Oturttu karşısına, sordu bana:

“—Hocam çok merak ediyorum, bu Türkler bu İslâm dinine niçin girmişler?” dedi.

Baktım paşa hazretleri müteessif... Niye müslüman olduğumuzu anlayamıyor ve teessüf ediyor buna... Öyle bir edâ ile söyledi. Yâni, demek istedi ki: “Ne olurdu hristiyan olsaydık. Ne güzel, işte Batı'da görüyoruz; içki içiyorlar, kadın erkek münasebetlerinde daireleri, meşrepleri, havsaları son derece geniş...” gibi böyle bir his içinde... “Nerden de bulmuşlar bu müslümanlığı?.. Bula bula müslümanlığı mı bulmuşlar?..” demek gibi söyledi.

Ben de dedim ki:

“—Bizim ecdadımız, müslümanlığı sosyal ve coğrafî şartlar dolayısıyla tesadüfen karşılaştı-

tıkları bir inanca girmek tarzında benimsemediler. O zaman mevcut bütün inançları tanıyıp, tadıp tercih ederek girdiler.”

Bir kere Tibet’i biliyorlardı, Dalay Lama’ları ve sâireyi biliyorlardı. Brahmanizm’i, Budizm’i biliyorlardı. Çin’de hakimiyet sürmüşlerdi, onların inançlarına vakıf idiler.

Kendilerinin Şamanizm’i, atalarından kalma bir din olarak mâlûmlarıydı. Hazar Denizi’nin, Karadeniz’in kuzeyinde hristiyanlığı görmüşlerdi. *Kodekus Komanikus* gibi çok eski devirlerden kalma metinler elimizde... Bir kısım kabileler hristiyan olmuş; hattâ şimdi Gagavuzlar, onlardan kalıntı diye gazetelerde bahis konusu ediliyorlar.

Hazar Türkleri yahudiliğe girmişler. Yahudileri görmüşler, tanımışlar, tâbî olmuşlar.

Bütün bunların hepsini denedikten sonra, devletler milletler yöneten mâkul bir yönetici kadro olarak İslâm’ı beğendiler, İslâm’ı seçtiler.

Çünkü, hayata en iyi intibak eden din İslâm... Çünkü, devleti yönetmekte en olumlu hükümlere sahip olan din İslâm... Çünkü, toplumun içindeki insanların birbirleri ile münasebetlerini en iyi düzenleyen İslâm... Çünkü, toplumun yapısı olan aileleri ve ailelerin temel taşı olan fertleri bedenen sıhhatli yapan İslâm... Rûhen güçlü ve kuvvetli yapan İslâm...

Tabii, asker olduğu için bir de ona, “Askerlik bakımından da İslâm’dan daha güzel bir din bulamazsınız!” dedim. “Askerlik mesleğini bir mübarek, mukaddes meslek haline getiren İslâm...

Nöbeti bir ibadet haline getiren İslâm... Allah yolunda, başkalarının sınırların arkasında huzur içinde yaşaması için, canından geçmeyi bir ideal olarak insanlara aşıl原因an İslâm'dır, paşam!.. Bunları hangi dinde bulacaksınız?.. Bulamazdınız ki, bulamazsınız ki..." dedim.

Ben sözü o tarafa getirince, bizim alay komutanı da Roma'da ateşemiliterlik yapmış:

"—Tamam paşam, ben de Roma'da bulundum. Onlarda hiç akla mantığa uygun bir taraf da yoktur." dedi.

Paşa hazretleri çok takdir etmiş anlaşılan, ben emekli olduktan sonra hâlâ bana bayramlarda tebrik gönderirdi. Verdiğim cevaptan memnun olmuş yâni... İşin gerçeği de budur.

Bizin ecdâdımız, büyüklerimiz bu dini sosyal bir takım hadiselerin sürüklemesi sonucunda, rüzgârın önündeki yaprak misali; "Eh ne yapalım, bizim de kısmetimiz buymuş. İşte bu inanç da bizim olsun!" diye seçmediler.

Her zaman yoklama ve irdeleme, kontrol ve tenkit süzgeçleri, mantık ve muhakemeleri çalıştı; İslâm'a daha çok aşık olarak daha sıkı bağlandılar.

Meselâ, Hindistan'a gittiler. Hindistan'da dört yüz kadar mezheb var; onların hepsini gördüler, onları yönettiler. Onların hepsini bir noktaya getirmek için çalıştılar.

İran'a hakim oldular, İran'daki Şiilerle Sünnîlerin arasındaki ihtilâfı halletmek için hakem rolünde oldular. Tarafları karşılarına getirdiler,

münazara yaptıldılar. Hangisi haklıysa tabî olunsun diye, devamlı bir ilmî araştırma, tenkit ve basîret üzere bu dine sarıldılar ve severek bağlandılar.

Zaten severek bağlanılmayan bir dine insanoğlu asırlarca böyle, bu kadar fedâkârca hizmet etmez. Bu kadar baskı, bu kadar düşmana rağmen bu kadar fedâkârca bağlanmaz.

Bizim dinimiz, ebedî saadeti sağlamak için gerekli kaideleri veriyor. O bakımdan, dindar olmak menfaatimize... Ferdî sıhhatimizi, bedenî temizliğimizi, her gün yıkanmamızı, haftada bir yıkanmamızı, tırnaklarımızı kesmemizi, dişlerimizi fırçalamamızı, basit detaya kadar inerek temizliğimizi, sıhhatimizi korumayı sağlayan; aile yuvasına büyük kutsallık veren, anneye büyük değer veren, babaya büyük pâyeye veren ve ona itaat etmeyi çok sevaplı olarak gösteren İslâm....

O halde aile saadeti için, fert saadeti için, toplumun intizamı ve saadeti için hep faydalı... Ama bütün bunlara rağmen biz dine, materyalist bir gözle menfaat açısından bakarak bağlanamayız. Biz ahiret bezirgânı, tüccarı değiliz. Allah'ın emri olduğu için, Allah'ın emri hak olduğu için ona bağlıyız. Yâni, materyalist bir yaklaşımla: "Din insanlara faydalıdır. İnsanın ruh sağlığını sağlıyor, beden sağlığını sağlıyor. O halde dine destek verelim, insanlar sağlıklı olsun. Toplum da bundan faydalansın." Bunlar yan ürün bizim için...

Biz Allah'ın varlığını birliğini, muhakememizle, vicdanımızla bulduğumuz için dindarız. Allah'ın

emirlerine Allah'ın emri olduğu için bağlıyız. Ama onun arkasından sayısız faydalar hasıl oluyor. Fayda da olsa, zarar da olsa, (*Fi'l-mekrahi ve'l-menşati*) hoşumuza giden durumda da, hoşumuza gitmeyen halde de Allah'a itaat edecek bir ruh seviyesine yükselmiş bir milletiz.

Mal feda etmek gerektiği zaman da, biz bundan vaz geçmiyoruz, can fedâ etmek gerektiği zaman da vazgeçmemişiz, tarih boyunca isbat etmişiz.

Şimdi hudutların yumuşaması, haberleşmenin genişlemesi, haberleşme cihazlarının büyümesi dolayısıyla, dünyanın çok çeşitli kültürleri ile de karşı karşıyayız. Yine her gün bir muhakeme ve mukayese içindeyiz. Hristiyanlar şöyle biz böyleyiz, Avrupalı böyle, biz şöyleyiz, Amerikalı şöyle yapıyor, biz böyle yapıyoruz diye...

İslâm'a karşı hücumlar var, İslâm'a yöneltilmiş İslâm düşmanlarının tenkitleri var; onları dinliyoruz. Komünistlerin, dinsizlerin din hakkındaki, din adamları hakkındaki görüşleri var; onları dinliyoruz. Bütün bunların bize tesiri, örs ile çekiş arasında demirin çelikleşmesi gibi, imanımızın kuvvetlendirme sonucu veriyor.

Okudukça mü'min oluyoruz. Okudukça, aklımızı kullandıkça dindar oluyoruz. Nitekim batılı bir mütefekkir demiş ki:

“—Batılı okudukça dininden uzaklaşır ister istemez. Çünkü, tenkit edecek şeyler görür.”

Ama biz müslümanlar, okudukça elhamdü lillâh İslâm'a daha candan bağlanıyoruz. Profesörler, ilim adamları, fizikçiler, atom alimleri...

Bu bizim gençliğimizde, bizden önceki ağabeylerin, ilim sahasında büyük başarılar elde etmiş, unvanlar almış kimselerin dindar olması bizim ruhumuzu takviye ediyordu. “Mâdem bunlar Yirminci Yüzyıl’ın ilmini biliyorlar ve yine müslümanlar; mâdem Amerika’da okumuşlar, İngiltere’de okumuşlar, doktora yapmışlar, oralarda profesör olmuşlar, yine dindarlar...” diye seviniyorduk. Bugün de herhalde gençler için aynı gücü verir. Elhamdü lillâh...

b. İslâm Hz. Adem Atamız’la Başlar

Bizim İslâm dinimiz, Peygamber SAS Efendimiz’le ortaya çıkmış bir din değil... Bizim dinimiz İslâm dini, Hazret-i Adem Atamız’la başlayan bir din...

النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا

(المائدة: ٤٤)

(*En-nebiyyüne’llezîne eslemû*) “O peygamberler ki, onlar İslâm olmuşlardı.” (Mâide, 5/44) ayet-i kerimesiyle, geçmiş peygamberlerin de İslâm üzere olduğunu; Hazret-i İbrâhim AS’ın, Nuh AS’ın, Mûsâ AS’ın hepsinin aynı yolda olduğunu Kur’an-ı Kerim’in ayetleri bildiriyor.

Demek ki, hakikat Hazret-i Adem’den beri aynı, Peygamber SAS Hazretleri’ne kadar aynı... Sadece Allah’a inanma, sadece ona teslim olma ve tevekkül etme...

Zâten İslâm, kendisini teslim etme, Allah’ın iradesine teslim olma, râm olma; o ne derse

buyruğunu tutmağa razı olma, boyun verme mânâsına geliyor. Ona ibadet ve itaat, ondan gayriye tapılmaktan şiddetle kaçınmak... Bütün daha önceki peygamberlerin de icraatı bu... Nuh AS diyor ki:

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا فَلَمْ يَزِدْهُمْ
دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ
جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ

(نوح: ٧-٥)

(*Kàle rabbi innî deavtü kavmî leylen ve nehârâ*)
“Yâ Rabbi, ben kavmimi gece gündüz hak yola davet ettim; şu şu putlara tapmayın diye söyledim. (*Felem yezidhüm düâî illâ firârâ*) Ama, ne söylediysem, benim söylemem onların benden firarını arttırdı. Firar ettiler, yanımda durmadılar.”

(*Ve innî küllemâ deavtühüm li-tağfire lehüm cealû esâbiahüm fî âzânihim*) “Ben onlara hakkı söylemek istediğim zaman, kulaklarını tıkadılar.” (Nuh, 71/5-7) diye böyle onların menfi tavırlarını anlatıyor.

Hazret-i İbrâhim AS:

“—Niye böyle ellerinizle yaptığınız putlara tapıyorsunuz. Ben bunların hakkından geleceğim, haberiniz olsun! Bunların hiç tapılacak tarafı yoktur. Ben bunlara bir suikast düzenleyeceğim!” dediğini ve hakîkten putları kırdığını biliyoruz.

Hazret-i Mûsâ AS'ın, Firavununun, “Benden başka size bir rab tanımıyorum. Şu Mısır mülkü, şu Nil nehri benim değil mi? Ancak bana ibadet edeceksiniz, ben sizin rabbinizim!” demesine karşı çıktığını ve onunla büyük mücadele verdiğini biliyoruz. Allah'ın varlığına, birliğine davet ettiğini biliyoruz.

Kavminden buzağıya tapanları şiddetle cezalandırdığını; kendisi Tur Dağı'na çıktığı zaman, bazı kimselerin Mısır'daki alışkanlıklarıyla bir altın buzağı heykeli yapması durumunu görünce, hırsından kardeşi Hârûn AS'ın başına ve sakalına yapıştığını biliyoruz.

يَبْنُوْمَ لَا تَأْخُذُ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي

(طه:٩٤)

(*Yebne ümme lâ te'huz bi-lihyetî ve lâ bire'sî*)
“Benim başımı, saçımı sakalımı çekiştirip durma ey anamın oğlu! Ben söyledim, dinlemediler.”
(Tâhâ, 20/94) diye mazeret beyan ediyor. Yâni, aynı Allah'ın varlığını, birliğini onun söylediğini biliyoruz.

Hazret-i İsâ AS'ın:

“—Yâ Rabbi, ben başka bir şey yapmış olsam sana ma'lûmdur. Sen bana ne emretmişsen, ben onlara onu söyledim.

أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

(المائدة:١١٧)

(Ü'budu'llàhe rabbî ve rabbeküm) 'Benim ve sizin Rabbiniz

olan Allah'a ibadet edin!' dedim. 'Beni ve anamı tanrı edinin!' demedim yâ Rabbî!" (Mâide, 5/116-117) buyurduğunu biliyoruz.

Demek ki İslâm, ilk insandan itibaren günümüze kadar gelen hak inanç... Kur'an-ı Kerim bütün eski kitapların özü...

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ

(البينة: ٣)

(Fîhâ kütübün kayyimeh) "İçinde eski kitapların muhtevâsının bulunduğu kitap..." (Beyyine, 98/3)

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ

وَمُوسَىٰ

(الاعلى: ١٩-١٨)

(İnne hâzâ lefi's-suhufi'l-ûlâ. Suhufi ibrâhime ve mûsâ.) "Şu anlatılan hakikatler eski kitaplarda, mushaflarda, sahifelerde, suhufta vardır. İbrâhim'in ve Mûsâ'nın suhufunda da vardır." (A'lâ, 87/18-19)

Bazıları hakkında bazı sûrelerde bilgi veriliyor.

O halde, İslâm dini insanlığın dinidir, bugün de öyledir. Bütün insanlığı birleştirecek dindir. Çünkü bütün peygamberleri tanıyor. Bütün peygamberler İslâm ile, hak peygamber

olma tasdikini, vesikasını elde etmişlerdir. İslâm onların hak peygamber olduğunu tasdik etmeseydi, herkes tereddüt ederlerdi onların isimleri üzerinde...

Onun için, *hâtemen nebiyyîn*; Peygamber Efendimiz hem peygamberlerin sonuncusu, hem de mührü basıp da o peygamberlerin tasdikçisidir. Salâhiyetli kişi vesikanın altına mührü basar, evet bu böyledir der. Hazret-i İlsâ, evet Allah'ın peygamberidir; Hazret-i İbrâhim, Allah'ın peygamberidir. O tasdiki yapan bizim dinimizdir.

Hristiyanlar bunu bilmezler. Hristiyanlar kendi peygamber tanıdıkları şahısların müslümanlar tarafından peygamber tanındığını bilmezler. Halk olarak kendilerine intikal ettirilmemiştir, bilmezler.

O halde o peygamberleri tebcîl eden, birleştiren İslâm'dır. Bütün semâvî dinlerin hakîkatlerini, ilâhî kitap Kur'an-ı Kerim içinde toplamıştır. İnsanlığa lâzım olan bütün malzeme Kur'an-ı Kerim'dedir.

İslâm'ın öğrettiği hususlar bozulmadan bize kadar gelmiştir. Bir bilim adamının olanca titizliği ile Peygamber Efendimiz'in hayatının gecesi gündüzü, özel hayatı, ailevî hayatı, siyâsî hayatı, ictimâî hayatı, seferleri, sözleri, konuşmaları tesbit edilmiştir. Yine bir Batılı alim diyor ki:

“—Dünyada hiçbir insanın hayatı bu kadar detaylı olarak tesbit edilmiş değildir.”

Hazret-i Peygamber Efendimiz kadar hayatının bütün detayı bu kadar tesbit edilmiş bir

kimse yoktur. O halde bir peygamber bütün haberleriyle karşımızda nümûne olarak duruyor.

Kur'an-ı Kerim'in indiği zamandan günümüze kadar bir harfi değişmemiştir. Halen elimizde, müzelerde Kur'an-ı kerim'in eski nüshaları var... Topkapı Sarayı Müzesi'nde Hazret-i Ali Efendimiz'in imzasını taşıyan nüsha vardır.

Edebiyat Fakültesinde bizim hocamız, beynelmilel madalyalar almış Prof. Ahmed Bey vardı. Derdi ki:

“—Arkasında,

عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

(Aliyyü'bnü ebû tâlib) diye yazıyor.”

Halbuki muzâfun ileyh olarak, (*ibn*) kelimesinden sonra normal olarak, (*ebî tâlib*) demesi lâzım imzada... Klasik gramer kaidesi böyle... Sanki gramer kaidesine aykırı gibi *ibn*'den sonra (*ebû tâlib*) diye yazılıyor. Muzâfun ileyh olarak mecrur sîga kullanılmıyor. Bizim profesör:

“—İşte bu, bu nüshanın gerçek nüsha olduğunu gösterir. Çünkü, o zamanın gramer kaidesi öyledi. O arkaik gramer kaidesini muhafaza ettiğine göre taklit değildir. Demek ki esastır.” diyordu.

Şimdi bunların sayfalarını inceleyerek, mürekkebini inceleyerek de zamanını bulmak mümkün. Ama bir delil de bu...

Kur'an-ı Kerim elimizde aynen mevcut... Peygamber Efendimiz'in hayatı gün gibi ortada ve bütün peygamberleri tanıyoruz.

Bir hristiyan meselâ, Allah'ın bir peygamberini

reddetmek durumunda... Ama İslâm'da bir red durumu yok... El-hamdü lillâh, Allah'ın bütün peygamberlerini kabul ediyoruz. Hepsinin adı anıldığı zaman “*Aleyhi's-selâm*” diye söylemek terbiyemiz olmuş. Ne demek?.. “Ona selâm olsun!” demek...

Hattâ o kadar seviyoruz ki, isim koyuyoruz. Aramızda Mûsâ isminde insanlar vardır, İsâ adında insanlar vardır, Ya'kub, Yusuf, Eyyub, Şuayb... Tevrat'ta, İncil'de ismi geçen bütün peygamberleri o kadar seviyoruz ki, çocuklarımıza isim olarak koyuyoruz.

c. Eski Dînî Kitaplar ve Peygamber Efendimiz

Ayrıca eski kitaplarda Peygamber Efendimiz'le ilgili haberler mevcuttur. Eski kitapları da gönderen Allah-u Teâlâ Hazretleri olduğu için, “İlerde şu vasıflara sahip bir peygamber gelecek!” diye, eski kitapların içinde birtakım pasajlar vardır. O pasajlarda, o cümlelerde, o paragraflarda Peygamber Efendimiz bildirilir.

Kur'an-ı Kerim'de bu hususta Saf Sûresi'nde ve Fetih Sûresi'nde ve daha başka sûrelerde bilgi var... Fakat Kur'an-ı Kerim'den ayrı, Tevrat'ta ve İncil'de bilgiler var... Papazlar, eski kitapların o ayetlerini kendileri gösteriyorlar.

Biz de Edebiyat Fakültesi'nde talebe iken, Pakistanlı Profesör Muhammed Hamidullah Bey, o ayetleri, o cümleleri getirip bize okutmuştu.

Sonra Zeki Velidi Bey'in bir makalesi vardır: Kumran denilen, Lût Gölü kenarında bir mağa-

rada eski metinler bulundu. Hristiyanlığa ait, yahudiliğe ait çok eski kitaplar, yakılmasın, Romalılar tahrib etmesin diye saklanmış o mağaraya... Bu metinler bulundu. Bu metinlerin bir kısmını Amerika aldı, bir kısmı Ürdün müzelerinde, bir kısmı Vatikan'da... Muhtelif yerlere alındı, incelendi.

Buralarda Tevrat'ta ve İncil'deki değişimleri işaret eden, Kur'an-ı Kerim'in haklı olduğunu gösteren malzeme var... Bulunan vesikalar Kur'an-ı Kerim'in tasdikçisi durumunda...

Bazı büyük papazlar, bazı büyük hristiyan ve yahudi alimleri müslüman olmuşlardır. Kendi kitaplarındaki müjdelerden dolayı, Peygamber Efendimiz gelmeden önce şu evsafa bir peygamber gelecek diye beklemişlerdir; Peygamber Efendimiz geldiği zaman, ona tabî olmuşlardır.

Peygamber Efendimiz'in zamanından misal, Selmânü'l-Fârisî Hazretleri'dir. Selmânü'l-Fârisî Hazretleri, İranlı asil bir aileden dünyaya geldikten sonra, papazların yanında çeşitli ülkelerde gezdikten sonra, ahir zaman peygamberi Hicaz'da zuhur edecek diye, onun gelmesini yakalamak, ona tâbî olmak, onu tanımak için Hicaz'a gelmiştir.

Yine Medine-i Münevvere'deki yahudi alimlerden Abdullah ibn-i Selâm, Tevrat'taki bilgilerden dolayı Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunu anlayarak müslüman olmuştur.

Bu misaller eski kitaplarda Peygamber Efendimiz'le ilgili malzemenin olmasına en büyük delildir. Çünkü, o eski kitapları da biz uydurmuş olamazdık ya... Eski kitaplar bizden

önce mevcut...

Hattâ *İslâm My Choise* diye bir kitap neşretmiş Begüm Ayşe Beveni Vakfı, Pakistan'da... Orada bazı eski Hint dinlerinin kitaplarından sayfa fotoğrafları veriyor; orada Peygamber Efendimiz'in geleceğine dair cümleler var...

Eski Hint kitaplarında, eski İran dinî metinlerinde; Yâni Hazret-i Peygamber'in yaşadığı çağlardan önce yeryüzünde bulunan dinlerin kitaplarında onunla ilgili metinler, fotokopileri ve tercümeleri var...

Demek ki Tevrat'ta, İncil'de, eski İran metinlerinde Peygamber SAS Efendimiz'in geleceğine dair müjdeler var...

Kur'an-ı Kerim'de de bunlara işaret ediliyor. Meselâ, "İleride Ahmed adında bir peygamber gelecek!" diye İncil'de bir ayetin olduğunu, Hazret-i İsa'nın böyle buyurduğunu Saf Sûresi beyan ediyor:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ
التَّوْرَةِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ
أَحْمَدُ

(الصّف:٦)

(Ve iz kâle îse'bni meryeme yâ benî isrâile innî rasûlü'llâhi ileyküm musaddikan limâ beyne yedeyye mine't-tevrâti ve mübeşşiren bi-

rasûlin ye'tî min ba'dismühû ahmed) [Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti.] (Saf, 61/6)

Hakîkaten, İncil'de böyle bir ayet vardır. Hamidullah Bey bize İncil'den getirip göstermişti. Bu ayet sebebiyle, "O şahıs Peygamber Efendimiz'dir." diye nice papazlar müslüman olmuşlardır.

Paraklit diye tercümesi yapılmış. Tabii, İncil'in indiği asıl metin elimizde değil, tercümeleri elimizde... Tercümelerde o asıl kelimenin mukabili olan tercüme kelimeler var... Ama o kelimelerin de yine Peygamber Efendimiz'i gösterdiği, papazlar tarafından ifade edilmiş ve onların müslüman olmasını sağlamıştır.

Meşhur bir misal, İspanya'nın Mayorka adasında yetişmiş Anselmo Turmedo isimli papazdır. Bu papaz İspanya'da, Fransa'da ve İtalya'da yüksek ihtisaslarını tamamladıktan sonra, Fransa'da bir manastırda çok yüksek bir alimin hizmetinde çalışırken; İncil'deki bu ayet-i kerimenin Peygamber Efendimiz'i anlatan ayet-i kerime olduğunu öğrenince, Tunus'a gelip müslüman oluyor. Abdullah et-Tercüman adını alıyor. İncil'deki İslâmiyet'i ve Peygamber Efendimiz'i müjdeleyen ayetleri konu edinen bir kitap yazıyor. Bu Türkçe'ye de tercüme edilmiştir.

Sonra ben profesörlük çalışması olarak, şu bizim meşhur matbaacı, Türkiye'ye matbaayı getiren

İbrâhim-i Müteferrika'nın *Risâle-i İslâmiye* diye bir eseri olduğunu görmüştüm. Deniliyordu ki:

“—*Risâle-i İslâmiye*, müslümanlığı anlatan bir kitaptır.”

Böyle geçiştiriliyordu. Ben de dinî edebiyat kürsüsü başkanı olduğum için, “Bakalım bu *Risâle-i İslâmiye* nedir?” diye inceledim. Sonunda onu bir kitap halinde de neşrettim.

İbrâhim-i Müteferrika Romanya'da, Kolojvar şehrinde yaşamış bir papaz... Çok güzel bir tahsil görmüş, Yunanca'yı, Latince'yi öğrenmiş. “Eski metinleri ve kilisenin kitaplığındaki üstâd-ı bî- mürüvvetlerin okunmasını yasak ettiği kitapları okudum.” diyor.

Üstad ama, müslüman olmadığı için, hakîkatı sakladığı için üstâd-ı bî-mürüvvet diyor, yâni, “Mürüvetsiz üstadların, okumayayım diye sakladığı kitapları okudum.” diyor ve orada hristiyan literatürünün, Peygamber Efendimiz'i müjdeleyen malzemesine âşinâ olduğunu ve onun için müslüman olduğunu söylüyor.

Bu *Risâle-i İslâmiye* isimli kitap, İslâm'ı anlatan bir kitap değil; saklanıyor bu mesele... Halk bilmesin diye bazı gerçekleri saklıyorlar araştırmacılar... Kim yapmış bu şahsın üzerinde araştırmayı?.. Bir katolik papaz yapmış. İbrâhim-i Müteferrika üzerinde en bilimsel araştırma katolik bir papaz falancanın yaptığı çalışmadır deniliyor. E, katolik papaz, müslüman olan bir papazın müslümanlığa yarayan malzemesini bize tanıtmak ister mi?.. İstemez, tanıtmıyor.

“İslâm'ı anlatan bir eser.” diyor. Hayır, İslâm'ı

anlatan bir eser değil; Bir papaz olan İbrâhim-i Müteferrika'nın müslüman olmasına sebep olan İncil ayetlerini bahis konusu eden bir kitap... O konuya kimse yanaşmasın, o konuyu kimse bilmesin diye papaz saklıyor gerçeği...

İbrâhim-i Müteferrika kendi hayatını anlatıyor. Hangi ayetleri görüp de müslüman olduğunu anlatıyor. Ayetlerin Latince'sini de veriyor.

Müteferrika, sarayda teknik ve sanata dayalı yüksek bir hizmet demek... Müteferrika derecesine yükselmiş. İhtisas isteyen, sanat, bilgi ve görgü isteyen birtakım işlerin erbabına müteferrika derlerdi. İbrâhim-i Müteferrika, sarayda o işleri yapacak dereceye gelmiş bir saraylı eleman, memur demek oluyor. Müteferrikaliktan da yüksek bir hizmete çıkmıştır sonra... Ömrü boyunca da hakîkten çok faydalı hizmetler yapmıştır, şayân-ı şükrân hizmetler yapmıştır. Nur içinde yatsın, mekânı cennet olsun... Samîmî müslüman olduğu ve hakîkten İslâm'a hizmet ettiği kanaatine vardım ben incelemelerimden...

Ama eseri, bir papazın İncil metinlerini okuyup da hangi ayetlerden dolayı müslüman olduğunu anlatan bir eserdir. O da faydalı olur diye, ben de onu neşrettim; başka papazlar da görsün diye...

Geçen gün bizim yine bir eğitim seminerimiz vardı, orada da söyledim arkadaşlarımıza; Abdü'l-Ehad Dâvud isminde bir araştırmacı daha var... Bu araştırmacı önce hristiyanmış, Abdü'l-Mesih'miş ismi... Abdü'l-Mesih, Mesih

İsâ'nın kulu demek... Hazret-i İsâ AS'a tanrıdır diye inananların koyacağı bir isim...

Müslüman olunca Abdü'l-Ehad adını alıyor. Öyle şey yok, Allah tektir, bir tekdir diye Abdü'l-Ehad, "O ehad olan Allah'ın kulu" adını almış. Bilâli Habeşî'nin "*Ehad... Ehad...*" dediği gibi... "Bir tektir o, şeriki naziri yoktur!" diye *Abdü'l-Ehad* adını almış.

İncil'i anlatan çok değerli araştırmaları var. Çünkü İngiltere'ye gitmiş, Roma'ya gitmiş, doktora yapmış, bir doktora daha yapmış, İran'da profesörlük yapmış. Türkçe biliyor, Farsça biliyor, Arapça biliyor, İngilizce biliyor, İtalyanca biliyor, Yunanca biliyor, Süryanice biliyor. Her şeyi çok güzel öğrenmiş bir insan...

Biz arkadaşlarımıza not ettirdik: Bu zatın hayatını araştırın! Kabri nerededir, ne oldu?.. Eserleri ne oldu?.. Bir ilim adamı; müslüman olmuş ve İslâm'ı savunmak için, hristiyanlığın yanlış taraflarını aldatmak için eserler yazmış; perde arkasında kalmasın! Onu gizlemek isteyenler olabilir ama, kadirşinas bir milletiz biz... Onun kadrini bilip, onu tanıtmamız lâzım!.. Onun için burada da ismini andım, Allah ona da rahmet eylesin...

d. İslâm'ın Üstünlükleri

Asrımızın ilmine sahip kardeşlerimiz, –bendeniz profesörüm, dinleyiciler arasında profesör dostlarımız, kardeşlerimiz var– seve seve müslümanız. İnanmış olarak, incelemiş olarak, çeşitli tenkitleri bilen, onlara zaman zaman cevap veren insanlar olarak, seve seve, can ü gönülden

müslümanız. Her tenkit bizi İslâm'a daha çok, sımsıkı sarılttırıyor. İslâm böyle bir din... İslâm'ın câzip üstünlükleri nelerdir, onları kısaca özetlemek istiyorum:

İslâm'da en önemli husus itikaddır. Kusurlar, günahlar; onlar affolabilir. Af diye bir müessesesi var Allah'ın... Mağfireti var, affı var, rahmeti var; affolabiliyor. Mühim olan itikaddır, mühim olan bilimsel temeldir, gerçeğin doğru kavranmasıdır. O gerçek doğru olarak kavranıldığı zaman, Allah öteki kusurları bağışlayabiliyor.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ
لِمَنْ يَشَاءُ

(النساء: ٤٨)

(*Inna'llàhe lâ yağfiru en yüşreke bihî ve yağfiru mâ dûne zâlike li-men yeşâ'*) [Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını, (günahları) dilediği kimse için bağışlar.] (Nisâ, 4/48)

Allah sadece bu ilmî gerçeği kavrayamayanları affetmez; ötekileri affedebilir, dilediğinin suçunu bağışlayabilir. Mühim olan inançtır. O halde, bizim de ilkönce bu bilimsel gerçeği tam kavramamız lâzım!..

Küfür affolmaz bir suçtur. Şirk, affolmaz bir suçtur. Küfür tamamen inkâr... Şirk de yanlış bilmek veya ortak koşmak... Tamâmen inkâr yok, bir inanç var, ama inanç yanlış; o da

kıymetli değil, o da olmaz!..

İnsanoğlu Allah'ı doğru tanımak zorundadır. Ya doğru olarak tanıyacak ya da tanımazsa affolmaz!.. İnsanın en büyük vazifesi, yaradanını doğru tanımasıdır. Her gün kendisine rızkı veren, göndereni, sıhhati veren, aklı veren, her türlü nimeti, sonsuz nimetleri veren mutlaka doğru bilecek!.. Oradaki hatayı Allah affetmiyor. İslâm'ın ana mantığı budur. Hazret-i Adem Atamızdan, Peygamber Efendimiz'e kadar peygamberlerin mücadelesi budur.

İnsanoğlu bu gerçeği kavrayacak; eliyle yaptığı taş, havada gördüğü Güneş'e, Ay'a, yıldız tapmayacak. Çünkü onlar gibi kaç tane yıldız olduğunu ilim bugün söylüyor. Kaç tane güneş olduğunu, kaç tane güneş sistemi olduğunu biliyoruz. Yeryüzündeki yere yatırıp, boğazını kestiğimiz hayvanlara tapmayacak. Etini kebab yaptığımız, biftek yaptığımız hayvanlara tapmayacak. Doğruyu bulacak, saçmalamayacak.

Bir de şeytana tapmak diye bir söz vardır:

لَا تَعْبُدُ الشَّيْطَانَ

(مريم: ٤٤)

(*Ve lâ ta'büdü's-şeytân*) [Şeytana kulluk etme!]
(Meryem, 19/44)

Sonra nefse tapmak, nefsini put edinmek var:

أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ

(الجاثية: ٢٢)

(*Eferaeyte meni'ttehaze ilâhehû hevâhü*) [Hevâ ve hevesini tanrı edinen kimseyi gördün mü?] (Câsiye, 45/23) buyruluyor.

“—İnsanlar bazen Allah’a tapılmazlar, itaat etmezler. Bazıları şeytana itaat eder, şeytanın emrinde ve buyruğundadır. Bazıları da nefsinin emrinde, buyruğundadır, ona tapınıyor.” diye, bu hususa dikkat çekiliyor. Bunlara tapılmaması, Allah’tan gayriye tapılmaması, Allah’ın varlığının, birliğinin anlaşılması ana temel alınıyor. Hepsi güzel... Hepsi akla ve mantığa, ilme ve Yirminci Yüzyıl’a uygun...

e. Amellerde Niyet Önemli

Amellerin dış şekli önemli değildir, özü önemlidir; niyet ve ihlâs esastır İslâm’da... İki tane insan aynı işi yaparlar; birisinden kabul olur, öbüründen kabul olmaz. Çünkü birisinin niyeti başkadır, aklından başka şey geçiyordur, niyeti kötüdür. Dış şekil itibariyle aynı işi yaparlar ama, birisini kabul eder Allah, ötekisini kabul etmez. Birisine mükâfat verir, ötekisine ceza verir.

O halde samimiyeti teşvik eden bir din... Dış boyamayı kabul etmeyen bir din... İç temizliğini, samîmiyeti emreden, tavsiye eden bir din...

Hattâ bir hadis-i şeriflerinde:¹

¹ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.74, no:55; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.704, no:4944; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.156, no:4197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.102, no:16982; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.435, no:4574; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.233, no:1152; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.52, no:1260; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.79, no:7164; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.323,

الدِّينُ النَّصِيحَةُ قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِلَّهِ
وَلِرَسُولِهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ

م.د.ن.حم.عن تميم الدارى؛ ت.ن.حم.طس.عن أبى هريرة؛ حم.طب.ع.عن ابن عباس؛ كر.عن.
(ثوبان)

(*Ed-dînü en-nasîhatü*) “Din samimiyetten ibarettir.” diyor Efendimiz SAS.

Bu da iyi bilinmeyen, mânâsı iyi anlaşılmamış bir hadis-i şeriftir. “Din nasihattir.” diye tercüme

no:5265; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.163, no:16433; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.432, no:7820; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.369, no:837; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.392, no:2681; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.44, no:17; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.207, no:7495; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.53, no:2706; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.226, no:3095; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.324, no:1926; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.157, no:4199; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297, no:7941; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.122, no:3769; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.433, no:7822; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.242; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.107, no:1271; İbni Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.383; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.I, s.346; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.115, no:1905; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.351, no:3281; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.108, no:11198; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.259, no:2372; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.74, no:92; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.II, s.402, no:2754; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.45, no:19; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.67, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.412, no:531; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.133, no:2923; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.307; Sevbân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.263, no:290, 293; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.740, no:7197, 7201, 8774, 8776; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.263, no:699 ve c.II, s.305, no:1324; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XXXIX, s.230, no.42406; RE. 97/11.

ediliyor; yanlış! (*Ed-dînü en-nasîhatü*) demek, “Din samîmiyettir.” demek... *Nasihât* çünkü, samimiyet mânâsına geliyor. Din öğüt demek değil... Öğüt olmasa da, ses çıkmaya dahi, din samimiyettir.

Geçen gün elime bir kitap geldi. “İnsanın sözünün iletişimdeki rolü %10’dur. %30’u jestler ve mimiklerdir, %10 sözdür, %60 hâlidir.” diyor. Asıl iletişim, asıl haberleşme halle olur. Hal ile iletişimini tam sağlamanın, mesajlaşmayı sağlamanın kitabını yazmış. Konuşmadan da insan iletişim sağlayabilir, mühim olan samimiyettir.

(*Ed dînü en-nasîhatü*) demek, “Din samimiyettir.” demek... Zâten arkasından cümlenin gelişmesi meseleyi anlatıyor:

(*Kâlû*) Dediler ki: (*Li-men yâ rasûla’llâh?*) “Kime karşı yâ Rasûlallah?” (*Li’llâhi*) “Allah’a karşı samîmiyet...”

Eğer öğüt mânâsına olsaydı, Allah’a karşı öğüt söker mi?.. Kul Allah’a öğüt verebilir mi?.. Mümkün değil... Demek ki, öğüt mânâsına değil!.. Allah’a karşı samîmiyet...

(*Ve li-rasûlihî*) “Rasûlüne karşı samîmiyet...”

(*Ve li-kitâbihî*) “Kur’an’ına karşı samîmiyet...”
Kur’an’a karşı öğüt bahis konusu olmayacak.

(*Ve li-eimmeti’l-müslimîn*) “Müslümanların yöneticilerine karşı samîmiyet... (*Ve àmmetihim*) Müslümanların hepsine karşı samîmiyet...”

Ne kadar güzel! Din tamamen samimiyettir. Bizim bunu böyle

duyurmamız lâzım insanlara... Din kuru merasim değildir, dış şekil değildir; özdür ve samîmiyettir. Tamâmen samîmiyettir. Allah'a karşı samîmiyet, Rasûlüne karşı samîmiyet, Kur'an'a karşı samîmiyet, yöneticilere karşı samîmiyet, genel olarak müslümanların hepsine karşı samîmiyet... Böyle özetliyor Peygamber Efendimiz...

f. Mala Zarar Vermek Yok

İslâm'ın emir ve yasakları kaprisli emirler değildir: “Ben böyle istiyorum, böyle yapacaksın!.. İlle de yapacaksın!” filân gibi bir mantıkla verilmiş emirler değildir İslâm'ın emirleri...

Ya nasıldır?.. İslâm'ın emirlerinde beş hedef güdülmüştür. Hepsi incelendiği zaman beş ana grupta toplanabilir:

1. İnancı korumak... Şirk olmasın, küfür olmasın vs. olmasın!

2. Ruhu korumak...

3. Aklı korumak... İçki onun için yasaklanmıştır. İçki aklı aldığı için haram kılınmıştır. Çünkü İslâm'ın vazifesi aklı korumaktır.

4. Malı korumaktır. Mala zarar veremezsin!.. Şimdi moda çıktı lokantalarda:

“—Kır tabağı, ver beş bin lira para!..” Stresi atmak için tabak kırmak...

“—İslâm'da bu yoktur, yapamazsın!..”

“–Neden?..”

“–İslâm’da mal de muhteremdir. Mala telef veren cezalandırılır. Gel bakalım buraya!..”

“–Ben kendi tabağımı kırdım...”

“–Kendi tabağını kırsan bile, ben sana yönetici olarak ceza veriyorum!” der İslâm...

Neden?.. Mal da muhteremdir, malın korunması önemlidir. Mecelle’nin kaideleri arasında girmiştir:

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ فِي الْإِسْلَامِ

(*Lâ darara ve lâ dırâra fi’l-islâm.*) “İslâm’da mala zarar vermek yoktur.”

Ben filanca komşuya kızdım, onun harmanın yakamam! İslâmî bakımdan yoktur böyle bir şey; günahdır, cezası büyüktür.

“–Efendim, o benim harmanımı yakmıştı, ben de ceza olarak onun harmanını yakacağım.”

Onu da yapamazsın!.. (*Lâ darara ve lâ dırâr*) Zarar vermek de yoktur, zarara zararla mukabele hakkı da doğmaz. Ancak kadıya başvurabilirsin, hakkını arayabilirsin. Malı telef edemezsin; çünkü İslâm malı da muhterem saymıştır.

Hattâ bir çocuk, bir hoca efendinin yanında bir ampulü duvara çalmış, patlamış. Ses çıkıyor ya ampulü attığı zaman, patlama oluyor. Hoca o çocuğu cezalandırmış.

Demişler ki:

“–Hocam, zaten bu ampul sönüktü, yanmıştı.”

“–Hayır! Yapılmış bir şeyi tahrib etmesi doğru

değil... Belki onun dış tarafı çıkacaktı, belki bir işte kullanılacaktı.” demiş.

Nitekim ben hatırlarım, Allah rahmet etsin benim profesörüm Necâti Lugal, “Gel seni bir hocaya götüreceğim!” dedi. Çengelköy’de Sadullah Paşa Yalısı’nda kalırdı profesörümüz.

Beni götürdü Altûnîzâde’de bir manav dükkânı gibi bir yere, Hafız Yusuf diye bir şahsa... Gözlükleri beş numara değil, yedi numara değil, belki on numara... Gözlüklerinin numarası çok ilerlemiş, ufacık tefecik bir insan, ihtiyar... Bizim profesörle sarıldılar, her ikisine de Allah rahmet eylesin...

“—Öp bakalım bu ikinci hocanın elini!..” dedi.

Ben de öptüm elini... Enteresan bir insan... Köşede yatağı var... Bu tarafta etajeri var, yatağı var... Şu tarafta büyük bir elektrik lambasından çaydanlık yapmış, üstüne küçük bir lambadan demlik yapmış. Çok büyük lambayı bir işte kullanmış yâni... Suyun ısıtılmasında kullanıyor. Onu çaydanlık olarak kullanıyor, ötekisini demlik olarak kullanıyor.

Enteresan bir adamdı, büyük alimdi. Hakkında kitaplar yazılmış, Hafız Yusuf diye meşhur bir kimseydi.

Demek ki, İslâm akli da korumayı esas alıyor, malı da korumayı esas alıyor, dini de korumayı, itikadı da korumayı esas alıyor.

g. İslâm Bir Hayat Tarzıdır

5. Nesli de korumayı esas alır. Zinanın

yasaklanması, nikâhın şart olması ondandır. Neslin korunması için sorumlu lâzım geldiğinden nikâh şarttır. Çocuk düşürmek onun için doğru değildir, cinayettir. Rahimde teşekkül etmiş olan çocuk, mirasta nazar-ı itibara alınır, kıymeti vardır.

Demek ki, İslâm'ın emir ve yasakları insanoğlu için gerekli şeylerin korunması içindir. İnsanlığın faydası içindir. Onun için, Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki:

قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ

(الأعراف: ٢٨)

(*Kul inna'llâhe lâ ye'muru bi'l-fahşâ'*) “Ey Rasûlüm, Allah insanlara kötü şey emretmez!” (A'raf, 7/28) Allah'ın emirlerinin hepsinde bir iyilik vardır.

“—Peki savaşı niye emretti?..” Çünkü, savaş da gerekir.

“—Peki niye boşanma var?..”

Çünkü, boşanma evliliğin emniyet subabıdır. Hiç boşanma olmazsa, insanlar intihara gider, bunalıma düşer. Boşanma da bir sebeptir, insanoğlunun mutluluğu için o da bir şarttır. Bazan tahammül edilmez noktalara gelinir, o zaman boşanma da bir nimet olur. Bazan ölüm bir nimet olur, bazan boşanma bir nimet oluyor.

O bakımdan Allah kötü şey emretmez. Emrettiği şeylerin hepsi bir faydaya yöneliktir. O bakımdan İslâm güzeldir, faydalıdır.

Sonra, İslâm havalarda olan bir din değildir... Bulutlarda olan, semalarda olan bir din değildir. Sadece ahiretle ilgilenen bir sistem değildir İslâm... Hasan Ali Yücel hatâ etmiştir. *“Din bir duygu, ona kimse ilişmez / Laikliği ben böylece bileyim!”* demiş. Yanlış! Sen dini de bilememişsin, laikliği de bilememişsin.

İslâm nedir?.. İslâm hayatın bir yaşanma tarzıdır. İslâm namaz mıdır?.. Sadece namaz değil... Ramazan mıdır?.. Sadece Ramazan değil... Hac mıdır?.. Sadece hac değil...

İslâm, bir hayatın belli bir iman sistemine göre yaşanma tarzıdır. Sabahtan akşama, gecedен gündüze, evden işyerine, beşikten mezara kadar insanın her anını ilgilendiren bir sistemdir. İnsanın içinde yaşadığı bir ortamdır İslâm... Yakasına taktığı bir rozet değildir. Üzerine giyip çıkardığı bir libas değildir.

O bakımdan bazı şeyler ibadettir. Şaşarsınız, şaşılacak şeyler vardır, ibadettir. Meselâ, evlilik ibadettir. Karı kocanın evlilik münasebetleri sevaptır. Sükût ibadettir. İyi bir niyet ibadettir. Sadece temenni ediyor, içinden iyi bir şeye niyet ediyor.

Dünyayı da ahireti de, ferdi de cemiyeti de, maddeyi de mânâyı da beraber götürür İslâm... Taksim’de karakola müracaat etmiş, komşuyu şikayet etmiş bir şahıs: “Efendim perdeyi açıyorlar, çırılçıplak soyunuyorlar. Bizim aile huzurumuza tesir ediyor bu... Şikâyetçiyiz...” demiş.

Polis demiş ki:

“—Ben ne yapayım? Evin içine karışmam!”

İslâm karışır. İslâm insanın evinin içine de karışır, kalbinin içine de karışır, kafasının içine de karışır, niyetine de karışır. Karışmazsa zâten, nizam tam olmaz, intizam tamâmen sağlanamaz. Polis orda durduğu zaman, içerde o düzensizlik devam eder. Onun için İslâm’ın bu durumu bir büyük üstünlüktür.

İslâm’da ticaret yapan insan sevap kazanır:

الْكَاسِبُ حَبِيبُ اللَّهِ

(*El-kâsibü habîbu’llâh*) “Ticaret yapan, kazanan insan Allah’ın sevgili kuludur.” diyor Peygamber Efendimiz... Hattâ bir başka hadis-i şerifi var:²

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ
وَالشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(ت.ك.قط. عن أبي سعيد)

RE. 197/4 (*Et-tâcirü’s-sadûku’l-emînü mea’n-nebiyyîne ve’ssiddîkîne ve’ş-şühedâi yevme’l-kıyâme*) “Doğru dürüst, güvenilen bir tüccar kıyamet gününde peygamberlerle, şehidlerle

² Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:1130; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.7, no:18; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.322, no:2539; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.449; Abd ibni Humejd, *Müsned*, c.I, s.299, no:966; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.16; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.IV, s.29, no:1314; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.IV, s.7, no:9217; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.294, no:941; *Câmiü’lEhâdîs*, c.XI, s.394, no:11046; RE.197/4.

beraber haşr olacaktır.” diye müjdeleniyor.

Tüccardır, mal getiriyordur, para kazanıyordur; ama yine sevap kazanır. Doğruluğundan dolayı ve o beldede ihtiyaç olan bir metaı oraya getirip ihtiyacı karşıladığından dolayı... Ticaret de sevaptır.

Devlet yönetimi sevaptır.

“—Allah indinde insanların en faziletlisi, doğru devlet başkanıdır.” buyruluyor. Adil olmak şartıyla, doğru olmak şartıyla en faziletli insan oluyor. Yâni, devlet yönetimi bir ibadet oluyor, valilik kaymakamlık bir ibadet oluyor.

Hudutlarda nöbet tutmak sevaptır:³

عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ أَبَدًا عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(ع. خط. ض. عن أنس)

RE. 320/9 (*Aynâni lâ temessühüme'n- Aynün beket min haşyet'illâh, ve aynun bâtet tahrusü fî sebîli'llâh.*)

³ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.307, no:4346; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.211, no:321; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muh-târe*, c.II, s.476, no:2198; İbn-i Ebî Asım, *Cihad*, c.II, s.417, no:147; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.360, no:867; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.345, no:1952; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.337, no:2427; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.211, no:320; Hz. Abbas RA'dan.

İbn-i Ebî Asım, *Cihad*, c.II, s.417, no:146; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.206; Fadl ibn-i Abbas RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.523, no:9488, 9489; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.268, no:5875; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.335, no:14418.

(*Aynânu lâ temessühüme'n-nâru ebedâ*) “İki kimsenin gözüne ebediyen cehennem ateşi değmez:

1. (*Aynün beket min haşyeti'llâh*) Allah korkusundan dolayı tenhalarda gözyaşı döken bir kimsenin gözü cehennem ateşi görmez, yâni cehenneme girmez.

2. (*Ve aynün bâtet tahrusü fî sebîlillâh*) Hudutlarda İslâm alemini düşmanlara karşı koruyan nöbetçinin gözüne cehennem ateşi değmez.”

Biz askere gittiğimiz zaman bazıları nöbetten kaçıyorlardı. Biz, “Senin nöbetini biz tutalım!” diyorduk. Niye?.. Biz nöbetin sevap olduğunu biliyoruz da ondan...

Biz askerliğe bir vakit önce gidelim de bir vakit daha fazla sevap alalım diye öğlen yemeği yemeden gitmiştik askere... Öğleni yiyelim de ondan sonra gidelim demedik, daha çok saat orada olalım diye gittik.

Neden?.. İyi niyetle olduğu zaman askerlik de ibadet, devlet yönetimi de ibadet, ticaret de sevap, sükût da sevap, tefekkür de sevap, konuşmak da sevap... Çünkü İslâm hayat, hayatı yaşayış tarzı... İnsanın yaşam tarzının bütünü, hayatı sürdürüş tarzı...

Yaptığınız şeyler ya sevap, ya günah; ya lehinize, ya aleyhinize... Onun için, fıkıhın tarifinde deniliyor ki:

“—İnsanın lehine ve aleyhine olan şeyleri bilmesidir.”

Fıkıh bu işte... Hangi şey benim lehime, hangisi aleyhime; bunu bilirsem, dini en iyi biliyorum demek oluyor.

h. İslâm Bütün İnsanlara Gönderilmiştir

İslâm sadece bir kavme veya bir çağa mahsus değildir. Meselâ yahudilik bir kavme mahsustur, bir kavmin dinidir; İslâm öyle değildir. Bütün insanlığa ve bütün çağlara hitab etmektedir.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

(سبأ: ٢٨)

(*Ve mâ erselnâke illâ kâffeten li'n-nâsi beşîran ve nezîrâ*) [Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.] (Sebe', 34/28)

Peygamber Efendimiz, bütün insanlığa hitâben müjdeleyici ve ihtarcı olarak, gerçekleri haber verici ve ihtar edici bir kimse olarak gönderilmiştir. Bütün insanlara ve hattâ görünmeyen varlıklara, inse ve cinne, cinlere ve insanlara peygamberdir, Rasûlü's-Sakaleyn'dir. Cinler de gelip iman ettiler diye Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor. Peygamber Efendimiz sadece Türkiye'nin peygamberi değildir; İngiltere'nin de peygamberidir, Amerika'nın da peygamberidir, Japonya'nın da peygamberidir. Neden?.. Onlar da devr-i Muhammedî'de yaşıyorlar. İnanırlarsa Peygamber Efendimiz'e inanacaklar, müslüman olacaklar; inanmazlarsa, Peygamber Efendimiz'e inanmadıkları için kâfir gidecekler. Mûsâ AS'a inanmak yetmez, İsâ AS'a

inanmak yetmez. Çünkü devir değişmiştir, devir devr-i Muhammedî'dir. Hepsi onun ümmetidir. Ama, onun peygamber olduğunu kabul edip de emirlerini tutanlar davetine icabet etmişlerdir. Ötekiler davetine muhatap insanlardır. Bi'l-kuvve ümmetidir, bi'l-fiil ümmeti değildir. Bütün insanlığıdır İslâm...

Sonra, İslâm bugün herkesin alkışladığı, beynelmilel teveccühe mazhar olmuş çok güzel fikirlere ve prensiplere sahiptir. Misal:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: ⁴

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ

(م. حم. عن عبد اللّٰه بن مسعود)

(İnna'llàhe cemîlün yuhibbü'l-cemâl) “Allah CC

⁴ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188- 17190; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.12, no:6775-6781; RE. 87/11.

güzelidir, güzeli sever.” buyuruyor Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde... Kendisi güzelidir, güzelliği yaratmıştır, güzel olan şeyi sever. Onun için müslümanda bir güzellik duygusu olması lâzım!.. Güzele bir meftunluk olması lâzım!.. Bir estetik duygusu olması lâzım, yaptığı şeyi güzel yapması lâzım!.. O halde, İslâm insana bir güzellik terbiyesi veriyor, bir sanat ruhu veriyor. Onun için Yunus Yunus’tur. Onun için Mevlânâ çağları aşmıştır, hudutları geçmiştir, dünyaya yayılmıştır. Onun için Yunus yılı olmuştur geçen sene [1991] UNESCO tarafından Yunus yılı ilân edilmiştir. Çünkü, bir güzellik duygusu vardır. Çiçeğin güzelliğini bilir. Biz Eyüp’te çevre çalışmaları yapıyoruz. Oranın eski güzellikleri kaybolmasın diye gayret ediyoruz. Bir tekke, Şeyh Murad Efendi Tekkesi’ni tamir etmeğe girişmiş bulunuyoruz şu anda... Galiba 17 dönüm arazisi varmış. En nadide çiçekler varmış bahçesinde ve ceylanlar geçermiş. Manzarayı düşünebiliyor musunuz?.. Ne kadar hoş bir rûhânî ve estetik bir alem.... Onun altında Selâmi Mustafa Efendi tekkesi var, gülleriyle meşhurmüş. Eyüp’te Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi...

Sonra:⁵

⁵ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.275, no:897; Beyhakî, *Şua-bü’l-İman*, c.IV, s.334, no:5312; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.349, no:4386; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.157, no:575; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.361, no:1842; Hz. Aişe RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.907, no:9128; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.175, no:6460; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.426, no:1369; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.VIII, s.233, no:7198.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتْقِنَهُ

(هـب. عن عائشة)

(*Inna'llàha yühibbü izâ amile ehadüküm amelen en yutkinehû*) “Allah bir işi yaptığınız zaman, onu mükemmel bir tarzda ortaya koymanızı sever. Rahmet eder öyle yapan insana...” diyor Peygamber Efendimiz... Bu müslümanın kaliteye önem vermesine teşviiktir. Güzellik duygusu var, bir şeyi kaliteli yapma emri var İslâm’da... Yaptığı şeyin en güzelini yapacak. Kılıcı en keskin olacak, çinisi en güzel çini olacak. Camisi en güzel abide olacak, asırlar boyu devam edecek. Bozulmayacak, solmayacak, dâimî olacak, güzel olacak... Yaptığı şeyi güzel yapmak, başarmak ve en üstün derecede, en kaliteli olarak başarmak fikri vardır.

i. Temizlik Çok Önemli

Sonra, hiç kimsenin inkâr edemeyeceği maddî ve mânevî temizlik esastır İslâm’da... Avrupalıların hiç yıkanmayıp da senede bir sadece pamukla silindiğini, vaftiz suyunun tesiri kaçmasın diye yıkanmaktan kaçındığını biliyoruz. Versay Sarayı’nda yüznumaranın olmadığını biliyoruz.

Ama, müslümanların yaptığı her ibadethânenin yanında bir hamamı da vardır. Medresesi vardır, aşevi vardır, hamamı vardır, sıcak ve soğuk suyu vardır, bedava yıkanma imkânı vardır.

16. Yüzyıl’da Osmanlıları ziyaret eden Hollandalı sefir Baron de Büsbek diyor ki: “Yâ bu adamlar hasta olacaklar. Çıpıl çıpıl balık gibi

boyna yıkanıyorlar. Bu kadar da yıkanmak olur mu?” diyor. Yâni hamamda müslümanların bol bol yıkanmasını yadırgıyor.

Biz her gün beş defa yıkanırız. Abdülhamid Han cennetmekân, her sabah havlusunu alır, hamamda yıkanmasını yapar, öyle giyinirmiş. İmkânı olan böyle yapardı. Ama yapamayan hiç olmazsa haftada bir giderdi, hamamda bir güzel yıkanırdı. Tertemiz bohçasını alır, kadınlar erkekler çoluk çocuğu ile yıkanılırdı. Haftada bir mutlaka bir temizlik olurdu.

Öyle bir senede, derinin üzerinde kir tabaka haline gelsin, zırh haline gelsin, kaplumbağa derisi gibi olsun; İslâm’da böyle bir şey yok, temizlik var... Maddî temizlik ve mânevî temizlik var...

Tırnak kesmek, bıyıkların fazlasını kesmek, koltuk altlarını temizlemek, her türlü temizlik... Mekânda temizlik... Meselâ, üstünüz temiz olmazsa, namazınız olmuyor. Hadesten taharet, necâsetten taharet şarttır, namazın farzlarından. Günde beş defa kıldığınız namaz, temiz olmazsanız kabul olmayacağı için temiz olmak zorundasınız. İslâm böyle bir şeye bağlamıştır. Temizlik lafta değildir.

Zâten, İslâm’ın hiçbir emri lafta değildir. İslâm’ın en mühim özelliklerinden birisi, söylediği her sözü pratik bir çareye bağlamış olmasıdır. İslâm’ın en güzel tarafı, sözü nazarî bir nasihat halinde bırakmaması, mutlaka pratik bir işe bağlamasıdır.

Meselâ, Allah’ı unutmayın emri;

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ

(الحشر: ١٩)

(*Ve lâ tekûnû ke'llezîne nesu'llâh*) “Sakın Allah’ı unutan o gâfil insanlar gibi olmayın!” (Haşr, 59/19)

Unutmamak için, günde beş vakit namaz vardır. “—Hocam, bir defa olsa yetmez mi?..”

Yetmez, unutursun Allah’ı; beş defa olacak!.. Ondan beş defadır. Sonra zikir vardır.

İslâm’da kardeşlik esastır:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ١٠)

(*Inneme’l-mü’minûne ihvetün*) “Hiç şüphe yok ki mü’minler ancak kardeşirler.” (Hucurat, 49/10)

Bütün müslümanlar kardeştir.” Pratik olarak nasıl kardeş olacağız? Senede bir defa hacda toplanıyoruz. Hem de müslümanların en zenginleri, en sıhhatlileri toplanıyor. Tabii seleksiyonla seçilmiş olanları, en kaliteli geliyor ve orada İslâm için konuşmak imkânı doğuyor.

Camide cemaatle namaz, o da bir toplanma şeklidir. Cuma günleri toplanma... İslâm işi pratiğe bağlamıştır.

Temiz olun!.. Temizliği de abdeste bağlamıştır, gusle bağlamıştır. Mutlaka yıkanacak, çaresi

yok... Onun için temizlik dinidir İslâm, nezâfet dinidir. Temizlik dinin yarısıdır.

Avrupa böyle değildi. Avrupa bugün yıkıyor ama, bu İslâm'ın tesiridir; daha önce yoktu. Avrupa'daki bütün değişiklikler İslâm'la olmuştur. Rönesans İslâm'ı gördükten sonra olmuştur, İslâmî ilimlerle olmuştur. Reform İslâm'la karşılaştıktan sonra olmuştur. Kiliseye itirazlar, İslâm'ı tanıyanlar tarafından yapılmıştır. Bilimsel gelişmeler İslâm'ın tanınmasından sonra olmuştur. Dr. Sigrid Hunke, "*Batı Üzerine Doğan Allah'ın Güneşi*" diye İslâm'ın bilim bakımından Batı'yı nasıl uyardığını, nasıl motive ettiğini, nasıl faydalı olduğunu kitabında anlatıyor. Türkçe'ye tercümelemleri var... İslâm ilme çok büyük değer verir, alime çok büyük paye verir. Peygamberlerin halifeleri devlet başkanları değildir, alimlerdir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

(أبو نعيم، والديلمي، وابن النجار عن البراء)

⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.341, no:3641; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.48, no:2682; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.81, no:223; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.289, no:88; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.262, no:1696; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.103, no:975; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.465, no:815; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.337, no:3229; Cürçânî, *Târih-i Cürçân*, c.I, s.203, no:297; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXV, s.247; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.75, no:4209; Berâ ibn-i Âzib RA'dan. Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.92; Fudayl ibn-lyad Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.135, no:28679; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.367, no:14509.

RE. 222/17 (*El-ulemâü veresetü'l-enbiyâ'*)
[Alimler peygamberlerin varisleridir.] Çünkü her şey ilimle olur. Bugün biz bir şey yapmak istediğimiz zaman mütehasısına gidiyoruz. Onun için önder, ilim adamıdır.

j. Adalet Mülkün Temelidir

İslâm adalete çok önem verir.

الْعَدْلُ أَسَاسُ الْمُلْكِ

(*El-adlü esâsü'l-mülk*) “Adalet mülkün temelidir.” buyrulmuştur.

Mülk apartman demek değildir, bağ bahçe demek değildir; egemenlik demektir, hakimiyet demektir. “Hakim olmanın, devlet olmanın, yönetici olmanın temeli adalettir.” diyor İslâm...

Adil olacaksınız! Kime karşı?.. Padişahın aleyhine bile olsa... Nitekim İstanbul'un ilk kadısı, Kadıköy kendisinin mülkü olan, Kadıköy'e ismini veren Hızır Çelebi, –İMÇ'nin olduğu bulvarın yanında kabri vardır– Fatih Sultan Mehmed'i mahkûm etmiştir.

Kimin karşısında?.. Rum mimarın davacı olması üzerine, Rum mimarı haklı çıkarmıştır, İstanbul'un fatihi Sultan Muhammed Cennetmekân'ı mahkûm etmiştir. Hızır Çelebi böyle hakimdir.

Neden?.. İslâm'da esas olan adalettir. Hakim devlet başkanından filân korkmaz. Kimden korkar?.. Allah'tan korkar. Neyi yapar?..

Allah'ın emrini yapar, adaleti icrâ eder.

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ

(النساء: ١٣٥)

(*Ve lev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) “Kendinizin aleyhinde bile olsa, annenizin babanızın bile aleyhinde olsa, akrabalarınızın bile aleyhine olsa, adaletle hükmedin, adaletten ayrılmayın!” (Nisa,4 / 135) diyor İslâm...

Onun için, kişi kendi aleyhinde şahitlik yapar: “Ben hatâ ettim, kabahat benim, benim mahkûm olmam lâzım!” der. İslâm böyledir.

Bir meşhur İslâm kadısınının, Kadı Şüreyh'in huzuruna muhakeme için iki kişi geliyor. Bakıyor ki, birisi zünnar bağlamış, gayrimüslim; ötekisi müslüman... “Ah müslüman kazansa...” diye içinden bir temenni geçiyor. Ama, dinliyor, bakıyor ki, müslüman haksız gayrimüslim haklı... Gayrimüslime haklı olduğunu beyan ediyor, onun lehine karar veriyor, gönderiyor.

Fakat ömrünün sonuna kadar gözyaşı dökmüş, tevbe ve istiğfar etmiş, “Niye benim kalbim muhakeme olmadan bir tarafa meyletti; ben ne biçim hakimim?” diye...

Adalet anlayışı budur İslâm'da... Onun için, evrensel dindir. Bütün milletlerin sevgi ve saygı göstermesi gereken bir dindir.

k. Sevgi ve Saygı Esastır

İslâm'da sevgi ve saygı temeldir, müslüman müslümanı sever.

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(الفتح: ٢٩)

(Eşiddâü alel-küffâri ruhamâü beynehüm) [Kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler.] (Fetih, 49/29) Merhametlidir, şefkatlidir, sabırlıdır; komşusuna karşı, arkadaşına karşı...

Bugün öyle misaller okudum ki, Ebû Bekr-i Sıddîk yalvarıyor, “Hatâ ettim, beni affet!” diye... Aşere-i Mübeşşere'den, cennetlik bir kimse... Öyle bir sevgi, öyle bir muhabbet vardır. Müslümanın müslüman ile münasebetleri o kadar candan olmuştur.

Arap seyyahı İbn-i Batûta Denizli'ye gelmiş. Arapça biliyor, Türkçe bilmiyor. 13. Yüzyıl... Tam bizim Anadolu'nun yeni fethedildiği, beyliklerinin olduğu zamanlar, pırıl pırıl ahâli... Kendisinin develeri var, binekleri var... Aldığı hediyelerin, malların yüklendiği bir kervanla beraber Denizli'ye geliyor.

Palabıyıklı, şalvarlı, silahlı bir adam atının dizginini yakalıyor. Bir şeyler söylüyor, anlamıyor. Tam onun ne dediğini anlamak için uğraşırken, bir başka palabıyıklı, silahlı biri geliyor. O da dizginin öbür tarafından tutuyor. Birbirleriyle biraz münakaşa ediyorlar.

Adamın aklı başından gidiyor. Atını tutanlar silahlı... Arkasında malları var... Mal canın yongası... “Eyvah canım gidecek, malım gidecek!” diye korkuyor.

Ama sonradan anlaşılıyor ki, ilk tutan şahıs:

“—Efendim, siz herhalde yabancısınız, kılığınızdan kıyafetinizden belli... bize misafir olun!” diye yakalamış, onu anlatmaya çalışıyormuş.

Ötekisi de diyormuş ki:

“—Yâhu, ayıp değil mi? Bu mahalle bizim mahalle, bunu bizim misafir etmemiz lâzım! Sen öbür mahallenin ferdi olarak nasıl olur da bunu misafir edersin?” diyormuş, münakaşa buymuş.

O da diyormuş ki:

“—Ne yapayım, ilkönce ben gördüm. Önce görenin olur misafir...”

Tanrı misafiri diye tanımadığı insana karşı sevgi... Hayvana karşı, leyleğe karşı, serçeye karşı, kuşa karşı... Hizmetçiye karşı...

Vakıf yapılmış, yıkadığı tabağı kıran hizmetçiye yardım etmek için, tabağın bedeli ödensin diye vakıf yapmışlar. Kanadı kırık leyleklerin tedavi görmesi için vakıf yapmışlar.

İnsanları seven, insanlardan bütün çevreye, bütün mahlûkata yayılan bir sevgi... İslâm bu...

Leydi Montegü, kocası elçi... Sanıyorum 18. Yüzyıl'da İstanbul'a gelmiş, Osmanlılarla tanışmış. Tabii, kendisinin siyasi bir görevi var... Mektup yazıyor. *Leydi Montegü'nün Mektupları*

diye de tercümesi yapılmış, Türkçesi de var...

İngiltere'deki bir arkadaşına:

“—Kardeşim, ben buraya gelmeden önce Osmanlıların haremını zindan ve hapishane gibi sanıyordum, hayalimde öyle canlandırırıyordum. Meğerse harem ne kadar tatlı, ne kadar renkli, ne kadar zevkli, ne kadar hoş bir yermiş.”

Her evin bir haremi var, sarayın da, başka yerlerin de... Haremlık selâmlık deniliyor. “Ben eskiden kadınları kafeslerin arkasında esir, zindan gibi baskı altında sanıyordum. Hiç öyle değil; son derece çelebi, son derece kibar insanlar...” diyor.

Fatma Sultan diye birisiyle tanışmışlar, çok sevmiş, hayran kalmış. İngiliz esprisi, ona demiş ki:

“—Hanımefendi, çok güzelsiniz! O kadar güzelsiniz ki, —gelen de kadın, buradaki şahıs da kadın— İngiltere’de olsaydınız, erkekler etrafınızda pervane gibi dönerlerdi.” demiş.

Bizim hanımefendi bu söze şöyle bir irkilmiş. Bu İngiliz zevki, müslüman zevki değil ama, misafiri... Gayet sakin bir şekilde:

“—Sanmıyorum, onlar güzelliğın kıymetini bilselerdi, sizi buraya göndermezlerdi.” demiş.

“—Kardeşim, şu espriye bak, şu zarâfete bak!.. Bu kadar espritüel, bu kadar nüktedan, bu kadar zarif insanlar...” diyor.

Şairdir, hayır hasenat sahibidir. Şu Bezm-i Alem Vâlîde Sultan’a hayranım yâni... Ne kadar eserler bırakmış insanlara...

İslâm sevgi ve saygı dinidir. Tüm insanlara hizmeti teşvik etmiştir, gayrimüslimlere bile... Herkese hizmeti teşvik etmiştir. Hattâ bir sahabi, Peygamber Efendimiz'e eliyor, diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah! Ben binbir zahmetle kuyudan su çekiyorum. İpi böyle çekeceğim, boşaltacağım diye ellerim şişiyor, kabarıyor. Bizim develer su içerken, kart, sahipleri tarafından artık işe yaramaz diye salıverilmiş, kimsesiz, başıboş, yaralı, uyuz develer geliyor, onlar da su içmeğe kalkıyorlar. Bunlardan bana bir sevap var mıdır?..”

Arabistan'da su kıymetli... Kuyudan çekilerek yalağa boşaltılıyor.

“—Vardır. Çünkü onun da canı var, onun da ciğeri var, onun da ciğeri yanar. Ondan da sevap vardır.” diyor.

İslâm cemiyete, cemaate, muhabbete, beraberliğe çok önem vermiştir. Bunlara çok sevap vardır. Cemaatle kılınan namaz evde kılınan namazdan yirmi yedi kat daha sevaplıdır. Birlik ve beraberlik rahmettir, tefrika azabdır. Tefrika yasaktır, i'tizal yasaktır, lâkaydlık yasaktır, infirad yasaktır, bencillik yasaktır... Bozgunculuk yasaktır İslâm'da...

Muhabbet esastır, birlik beraberlik esastır. Bir kenara çekilip de münferit yaşamaktan ziyade, toplum hayatı esastır.

“—Bir mü'min ki halkın arasında bulunuyor, halka hizmet ediyor, ama onların sıkıntılarına tahammül ediyor. Kenara çekilmiş kendi rahatına bakan müslümandan daha hayırlıdır.”

buyruluyor.

“–İnsanların en hayırlısı insanlara en faydalı olandır.” buyuruyor dinimiz...

Onun için toplumların arayıp bulamadığı hazinedir İslâm...

Fitneyi ve fesadı, çarpışmayı ve çatışmayı, muhabbeti bozucu her şeyi yasaklamıştır. Gıybet, dedikodu, laf getirmek götürmek, kötü söz söylemek, tefrika, kavga yasaktır İslâm’da... Bir müslüman bir müslümanın karşısına geçip silah çekemez. Müslüman müslümana vurup, onun canını yakamaz; yasaktır.

Peygamber Efendimiz SAS:

“–Ahir zamanda fitneler olacak!” buyuruyor.

“–O zaman ne yapalım?” diyorlar.

“–Evinize kapanın, katılmayın!” diyor.

Yâni, müslümanlar arasında gürültü patırtı olacak. “–Peki evimize gelirse?..”

“–Hazret-i Adem’in hayırlı evlâdı gibi olun!” diyor.

Hayırlı evlâdı hangisi?.. İbadeti kabul olan ve öldürülen... “Öldüren gibi olmayın, mazlum olun! El kaldırmayın, birbirinizle çarpışmayın!” diyor.

İslâm’ın terbiyesi budur. Uygulama ayrı... Çünkü, müslümanlık güzel de müslümanlar çok kusurludur.

İslâm kardeşliğe çok önem vermiştir ve kardeşlik de bir ibadettir. İmam-ı Gazâlî’nin kardeşlikle ilgili bölümde, “Adet tarzındaki ibadetlerin

en hoşu, dostluk yapmaktır.” diyor Sonra, ibadetleri ikiye ayırıyor:

1. Bizim bildiğimiz mutad ibadetler... Namaz, oruğ, hac, zekât...

2. Adet tarzındaki ibadetler...

Adet tarzındaki ibadetlerin en hoşu, Allah için sevmek, Allah için dostluk yapmaktır. Allah için ziyaretin büyük sevabı var... İki kişi birbirini Allah için ziyaret ederse, Allah'ın sevgisine mazhar olacakları bildiriliyor.

Onun için, İslâm'ın unutturulmaya çalışılması yerine, İslâm'ın hayatımızda yerleştirilmesine çalışılmalıdır ki, kardeşlik olsun, sevgi olsun, muhabbet olsun...

Bizim ırklarla ilgili hiç problemimiz yoktur. Siyah ırk, beyaz ırk, zenci vs. ayrılığı nedir diye biz Amerikalıları ayıplıyoruz.

İnsanlar kardeştir. Mü'minler birbirlerinin kardeşidir. Hepsi Hazret-i Adem'den gelmedir. Hepsi imanda, Allah'ın huzurunda aynıdır.

İnsanların hizmetine koşmak en sevaptır. İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olandır.

İşte böyle bir dinin sahibiyiz.

Olayların hızla geliştiği bir çağda yaşıyoruz. İnsanların birbirleriyle çok sıkı temaslarının olduğu bir zamanda, Allah bize yepyeni imkânlar ve yepyeni vazifeler yüklüyor. Hudutlar açılıyor. Rusya diyor ki:

“—şimdi en büyük dostlarımızdan birisi Türkiye...”

Rusya'daki müslüman milletler diyorlar ki:

“–Türkiye bizim ağabeyimizdir.”

Hepsi bizden yardım istiyor.

El-hamdü lillâh, bizi tarih boyunca birinci devlet yapan, devletlerin hepsinin başında düzenleyici devlet yapan, haksızlıkları engelleyici devlet yapan bu imandır.

Kânûnî Sultan Süleyman Fransa'ya mektup yazıyor; “Filanca kralı hapsedmişsin, çıkart oradan!” deyince, çıkartıyor adam...

Filanca padişah, “Orada dans diye bir şey çıkmış duyduğuma göre, kadın erkek birbiriyle sarmaş dolaş oluyormuş; öyle edepsizliği bir daha yapmayın!” diyor, dansı durduruyor.

Haksızlığı engelliyor. Falanca yere, filânca ülkeye hücum olmuşsa, oraya yardım gönderiyor.

El-hamdü lillâh ki müslümanız. Allah bizi müslüman olarak, müslüman bir ülkede, müslüman anne babalardan nimet içinde dünyaya getirmiş; bu nimetin kadrini, kıymetini bilmeyi Allah bize nasib eylesin...

Yirminci Yüzyıl'ın dertlerinin devası İslâm'dadır. Gelecek yüzyılların sağlam temelleri İslâm'ın prensipleridir.

Bizim dünyadaki insanlara verebileceğimiz çok kıymetli fikirler, tecrübeler, bilgiler, duygular vardır; o da İslâm'dadır. Allah bize mensubu olduğumuz dinin kadrini, kıymetini bilmeyi nasib etsin... Güzelliklerini görmeyi nasib etsin... Tam müslüman olmayı nasib etsin...

İnsanlığa müslümanca en güzel hizmeti yapmayı
nasib etsin... İnsanlığa en faydalı insanlar
olmayı nasib etsin...

Rabbimizin huzuruna vazifesini yapmış,
kendisinin sevdiği, taltif eylediği, cennetiyle
cemâliyle müşerref eylediği bir kul olarak
çıkmayı nasib eylesin...

Allah hepinizden razı olsun... Geceniz hayır
olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
11. 2. 1992 - Bakırköy / İSTANBUL

[Bütün KONFERANSLARA
PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

